

Disputatio juridica inauguralis ad legem Aquiliam

<https://hdl.handle.net/1874/347238>

25.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
AD
LEGEM AQUILIAM.

Q U A M,
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.
Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,
D. HERMANNI van HALEN,

S.S. Theologiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii, Verbiq; Divini ibidem in
Ecclesiâ Præconis,

NEC NON
*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS
Summisq; in UTROQUE JURE honoribus & Privilegiis
ritè & legitime consequendis,

Eruditorum disquisitioni subjecit
ABRAHAMUS VROLICK, Hagâ-Batav.
A. D. 6. Julii, hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō Ioc LXXXIX.

Reverendo admodum Viro, ac DOMINO,

D. MICHAELI VROLICK,
Supremo Foederatarum Provinciarum
Collegio Maritimo, quod Roterodami
ad Mosam residet, ab Auctionibus, Pa-
renti suo filiali observantiâ in æternum
colendo.

UT ET

Nobilissimo, ac Amplissimo Domino,

D. FREDERICO van der VELDEN,
Legionis militaris quondam Præfecto se-
cundo, Avunculo suo dilectissimo.

AC INSUPER

Spectatissimo & Doctissimo Domino,

D. JOHANNI van DUREN,
Phil. & Med. Doctori, acutissimo, exper-
tissimo, Cognato suo omni amore pro-
sequendo.

Hasce Theses Inaugurales submisso ac devoto anime

Dicat & consecrat

ABRAHAMUS VROLICK

AUCTOR & RESP.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
A D
LEGEM AQUILIAM.

THESIS I.

Annun injuriâ datum, quod Le-
ge Aquiliâ in commodum priva-
tum olim vindicabatur, hoc lo-
co tractare animus est. Certè,
Aquilio Tribuno rogante, plebi-
scitum dici debet, sed quod no-
men legis obtinuit, postquam
omnes omninò cives, tam patri-
cios quam plebeios, teneret. Damnum, si in genere su-
matur, ab ademptione dictum est, five lucri causâ fiat,
five non, five salvis rebus, five peremptis: Nostrâ
verò lege illud modò considerationem meretur, quod
cum interitu rei, sine lucro damnum dantis, licet
non sine culpâ ejus, datum est.

I I.

Proinde, qui jure damnum dedit, pænæ hujus legis non subjicitur: unde apparet, moderamine inculpatae tutelæ adhibito, non solum pecudem, vel ferum, sed etiam liberum hominem impunè posse occidi: si enim vis corpori nostro inferatur, ac aliter periculum nequeat evitari, invadentis occisio merito excusatur, *l. 2. j. h. t. l. 45. §. 4. ff. h. t.* quod hoc casu invadens fugere debeat, ita intelligendum est, ut absque suo periculo id facere possit: vel longâ distantia absens, vel tutum receptaculum in propinquo habens.

I I I.

Quo circâ & casus fortuitus excluditur, nempe cui omnis culpa abest: qui enim jaculis ludens hominem transeuntem vulneraverit, dum intra limites se continuerit, puta, miles sit, in loco exercitii, non est quod teneatur, *§. 4. l. 9. §. ult. h. t.* Idem jus est in ludis palmariis ac sphaeristeriis, si mos constitutus benè observetur. Hinc sensus *l. 11. h. t.* ubi pila in tonsoris manus dejecta in cultellum, servi gulam præcidit. Sic nulla culpa lignatoris, qui amputato ramo transeuntem læsit, modo iter publicum, vel via vicinalis illac non excurreret, nam eo casu proclamare debet, *§. 5. h. t. l. 31. ff. eod.*

IV. Quin

I V.

Quin & levissimæ culpæ ratio habetur, ut in iis palam est, qui equorum, aut mularum impetum, propter ipsam infirmitatem suam, retinere non potuerunt §. 8. *j. h. t.* Ille enim, in quo aliqua culpa est, potius damnum ferat, quam ille, cujus nulla est culpa. Proinde medici perversè venam secantis, aut medicamentum præposterè miscentis imperitia, non absque ratione plectitur, imò quandoque hujus negligentia ad ipsam culpam latam potest accedere.

V.

Tria legis Aquiliæ capita fuerunt, ex quibus secundum jam olim in defuetudinem abiit. Primum cavet de servis & pecudibus non jure occisis. An fues pecudum numero censerentur, quum non tam gramine & viridi pabulo, quam lumbricis, radiculis, glande, vescantur, neque operâ homini præstitâ, neque lacte aut lanâ prodescent, olim dubitatum videtur: quæ quæstio sublata non Homeri solius autoritate, sed quod sub imperio pastoris, instar reliquarum pecudum, gregatim pascerentur, *l. 2. § 2. h. t. l. 65. § 4. de leg. 3.*

V I.

Pæna hujus capitis, quanti occisum corpus eo anno plurimi fuerit, repetitis nempe è vulneris die tre-

6 DISPUTATIO JURIDICA

centis sexaginta quinque aliis diebus, qui numerantur retrò. Cæterum & illud in æstimationem venit, quod occasione corporis occisi in aliâ re patimur, *l. 21. §. ult. cum ll. seqq. h. t.* pretium autem non affectione aut singulari utilitate, sed communi censu numerandum est *l. 33. h. t. l. 63. ad leg. Falcid.*

V I I.

Interim cuique liberum est, si servus dolo occisus sit, præter hujus legis judicium, etiam Corneliæ deficiarius subire, *l. 23. §. 9. h. t. l. 3. C. eod.* hæc enim humanæ conditionis memor non distinxit quis homo periisset, modo constaret eum dolo malo occisum, *l. 1. §. 2. ad L. Corneliam.* Igitur hæc duo judicia cumulari possunt, neque uni per alterum sit præjudicium, *l. 23. §. 9. h. t.* quum enim diversa sint, illud publicum, hoc privatum, & diversis darentur personis, nullum in concursu pepererunt scrupulum. Neque obstat *l. 4. de public. judic.* in qua, per L. Aquiliam, L. Corneliæ dicitur præjudicium fieri: ibi enim per præjudicium non impedimentum, vel obstaculum, sed prius judicium intelligitur, ut ad L. Corneliæ judicium, quod gravius esset, non perveniretur, nisi causa ex L. Aquiliæ judicio in antecessum fuisset decisa; quum in utroque idem factum sit, & eadem probationes.

V I I I.

Actio hæc, pro voto agentium, pænalis est, non tamen semper quoad exitum: nam si res nunquam fue-

fuerit pluris, quam cum perderetur, exitus iudicii est merè rei persecutorius. Non tamen hoc casu in heredem actio datur, ubi ille ex damno locupletior non fuerit factus, cum satis sit, hanc ex numero pœnalianum esse, quarum odium in heredem nunquam transmittitur.

I X.

Tertium caput de omni damno reliquo cavet, nempe, servis & pecudibus vulneratis, cæteris animalibus occisis, vel vulneratis, aliisque inanimatis fractis, ustis, scissis, collisis, effusis, & quolibet modo factis deterioribus, sive depreciatis; quæ omnes voces sub uno vocabulo *ruptis* comprehenduntur, §. 13. *f. h. t.* & *l. 27. §. 13. cum seqq. h. t.* Vulnus quoque liberi hominis huc spectat, non ad corporis æstimationem, sed pro damno pecuniario, quod vel læso, vel occisi heredibus infertur *l. ult. si quadrup. pauper. fec. dic.* Imo ancillæ devirginatio huc pertinet. Loco *Anni*, uti in priori capite, in hoc posteriori *mensis* observatur. Illud *quanti res plurimi fuerit*, moribus nostris abrogatum est, quibus in verum pretium, & id, quod interest, agitur. *Groenew. ad h. t.*

X.

Actio I. Aquilæ vel *Directa* est, vel *Utilis*, vel in *Factum*. *Directa* ex ipsis verbis legis fluit, & propriè in eum datur, qui suo corpore in corpus damnum dedit, v. g. si quis hominem aut pecudem sua manu trucidavit

8 DIPUT. JURID. INAUG.

davit, *l. 51. h. t.* *Utilis actio*, quæ per ininterpretationem è mente legis deducitur, & in eum competit, qui in corpus quidem, sed non suo corpore damnum dedit, cujus exempla in *l. 7. §. 3. 6. l. 9. ff. h. t.* In *factum* actio est, quæ remotâ consequentiâ ex lege deducitur, & in eum datur, qui damnum intulit non quidem corpore, vel in corpus, sed alio quocunque modo: ut exemplum in eo, qui misericordiâ ductus alienum servum compeditum solvit, & hic fugit. Neque nos moveat in dictâ lege *7. §. 3. §. 6. §. l. 9.* exempla actionis in factum venire, in quibus damnum in ipsum corpus fertur; Ubi enim actiones in factum civiles, quas Jcti. verecundè, & quam proximè ad verba legum definivère, distinguimus a prætoriiis, quæ ob publicam potestatem audacter & longius a lege scriptâ recesserunt, cum tamen utræque & utiles, & in factum diverso hoc sensu dici poterunt, tota dubitatio facillimo negotio discussa videtur.

